

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Hapanta Ta Hellēnisti Heuriskomena

Origenes

Coloniæ, 1685

Origenis Commentariorum In Evangelium Secundum Johannem Tomus
Vigesimus Octavus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79869](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79869)

ORIGENIS ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ
COMMENTARIORUM
IN
EVANGELIUM ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
SECUNDUM JOHANNEM
TOMUS VIGESIMUS OCTAVUS.
ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ
ΕΞΗΓΗΤΙΚΩΝ
ΤΟΜΟΣ xii.

Quinaturas numerorum investiga-
runt, primum quidem senarium
definiverunt perfectum, cum ex suis
ipsum constet partibus, ex composi-
tione duplati ab unitate, unius & duo-
rum, quod est tria, numerus primus,
& in quem ex iis duplicatio, dico au-
tem duo; multiplicatus enim duo in
tria, fecit ipsum sex; secundum autem
perfectum dicunt esse viginti & octo,
constantem ex composito duplicatorum
ab unitate, donec fiat primus numerus
ex eo in quem terminavit duplicatio,
nam quatuor est ille, qui ab unitate est
duplicatus, in eo, quod est, unum,
duo; quatuor; [septem facta concre-
tione. Primusque idem est numerus,
quem monas sola partitur. Ductus au-
tem quaternio numerus septem, octo
& viginti numerus efficit, qui etiam
ipse par est suis partibus.] Hanc ob
causam Moyses reor in omniscientia, &
disciplina Aegyptiorum eruditum, dis-
ponere facilius extructionem taberna-
culi Domini: cubitorum enim octo, &
viginti longitudine sunt aulae. Opor-
tebatque sane, ut Tabernaculum testi-
monii, quod in Domini gloriam con-
struebatur, cum praecipuis numeris ha-
beret etiam vigesimum octavum: ad
quem, sacer Ambrosi, quia perveni-
mus (erit hic etiam tomus explana-
tionum in Evangelium à Johanne tradi-
tum, Deo largiente, vigesimus octa-
vus) Deum in primis invocantes per-
fectum, ac perfectionem suppeditan-
tem, auctore summo sacerdote nostro
(nempe Jesu Christo) ut nobis det in-
veniendi intelligentiam, veritatemque re-
rum exquirendarum, dispositionemque
earum, sic pergemus ad ea quae sequun-
tur. *Dicit Iesus, tollite lapidem.* Quoniam
hoc in loco superimpositum speluncae
lapidem non ipse Iesus tollit, sed dicit:
Tollite lapidem, in Genesi vero, ubi
lapis erat ingens super ore putei, & ubi
congregabantur omnes greges, & re vol-

Οἱ φύσεις ἀριθμῶν ἐξδυνήσαντες, πρῶ-
τον μὲν τέλειον τὸν ἐξ ἐξήκασιν, τοῖς
ἐαυτῶν μέγεσιν ἰσάμηνον ἐκ τῆς συνθέσεως
ἑκ δὲ μονάδος διπλασιαζομένης εἰς δύο,
ἐπὶ τρία, ἀριθμὸς πρῶτος, καὶ τὸ ἐν ἐξο-
θασεν ὁ διπλασιασμός, λέγων ὅτι δύο. γὰρ
μὲν ὅτι ὁ δύο ἐπὶ τὴν τρία πεποίηκε τὴν ἐξ.
δύττερον ὅτι τέλειον φασιν ἑναῖ εἰκοσι καὶ ὀκτώ,
συνιστάμενον ἐκ τετὸς συνθετῆς δὲ μονάδος
διπλασιαζομένης, ἕως ἥρην πρῶτος ἀριθμὸς
καὶ τὸ ἐν ἐξοθασεν ὁ διπλασιασμός. τέ-
σσαρ' γὰρ ἐστὶν ὁ δὲ μονάδος διπλασια-
ζομένη ἐν πάλιν, ἐν δύο, τέσσαρα. ἐπὶ δὲ τε-
τῶν συνθέσεως, καὶ αὐτὸς πρῶτος ἀριθμὸς ὑπο-
μονάδος μόνος μετ' ἐαυτοῦ. γινώσκοντες ὅτι
τέσσαρα ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ, πεποίηκε τὴν εἰ-
κοσι καὶ ὀκτὼ καὶ αὐτὴν τοῖς ἐαυτῶν μέγεσιν ἰ-
σὺν διὰ τῆς ὁμομαθίας διαλαμβάνει
δὲ παρ' αὐτοῦ * πάσης ἐφ' ἧς καὶ ἀντι-
πρὶν μωσέως εἰς τὴν ὁμομαθίαν τῆς μαρτυρίας
κατασκευάσθη. αἱ γὰρ αὐλαὶ αἱ εἰκοσι καὶ ὀκτὼ
πλάτων τ' μήκος εἰσι. καὶ ἐξελὼ γε τὴν εἰς δι-
ξάμηνος κατασκευάσθη μὲν σκηνὴν τῆς μαρ-
τυρίας, καὶ τῆς ἐξαιρέτων ἀριθμῶν ἐχέει καὶ τὴν
εἰκοσι καὶ ὀκτὼ. ἐφ' ὅν, ἱερὲς ἀδελφεοὶ ἀμβρό-
σιος, φθάσαντες τῆς καὶ ἰωάννου ἐξηγη-
τικῶν. ὅτι γὰρ ἔσται, θεὸς χαρίζομαι. εἰκοσὶς
ὁ γὰρ εἰς τὸ διαγέλιον ἔμεινεν. ἀπὸ κατασκευ-
μῶν τὴν τέλειον ἐτελειώσας χορηγὸν θεῶν, διὰ
τῆς τελείας δόξης ἡμῶν ἰσοῦς καὶ ἡμῶν. ἡ
ἡμῶν τὴν νοῦν διὰ δόξαν τὴν αὐτῆς καὶ ἐξέτα-
σθη μὲν ἀλήθειαν, καὶ κατασκευάσθη αὐτῶν, καὶ
ἐπὶ ὁ δὲ δύο μὲν ἐπὶ τῆς ἐξῆς λέγει ὁ ἰσοῦς
ἀρατε τὸν λίθον. ἐπεὶ πρὸς ἐνθάδε μὲν τὸν ἀπὸ
καίμενον τὸν ἀπὸ τῆς λίθου, οὗ αὐτὸς ὁ ἰσοῦς
αἰρεῖ, ἀλλὰ λέγει. ἀρατε τὸν λίθον. ἐν τῇ
ἡρώσει, ἡνίκα λίθον ἦν μέγας ἐπὶ τῷ τόμα
τῆς φρεσὸς, καὶ συνήγοντο ἐκείνὰ πάντα τὰ ποι-
μνα,

Hae sup-
plevimus e
Periconto.

Job. 31. 39.

Gen. 2. 9. 2. 3.

centē illi Iesū: *Nonne dixi tibi, quod si cre-*
dideris, videbis gloriam Dei, haudqua-
quam qui audierant, Tollite lapidem, su-
stulissent lapidem. Age enim ponatur,
 cum diceret Iesū: *Tollite lapidem, defun-*
cti sororem nec respondisse, nec dixisse:
Iam faciet, quatuoriduanus enim est, quid re-
quaturum fuerat, quia scriptum fuisset:
Dixit Iesū; Tollite lapidem, nisi, Sustule-
runt igitur lapidem? Nunc autem quæ
 dicuntur à sorore defuncti, inter hoc
 dictum: *Tollite lapidem, & inter illud: Su-*
stulerunt igitur lapidem, impedimento
 fuere quo minus tolleretur lapis, Ac ne
 principio quidem, etiam si sero sublatus
 fuisset, nisi respondens Iesū ad illius in-
 credulitatem dixisset: *Nonne dixi tibi,*
quod si credideris, videbis gloriam Dei.
 Quamobrem bonum est, si cum quid
 cuique iusserit Dominus, is nihil inter-
 posuerit inter ejus iussionem, & ope-
 ris implerionem: opinorque sane con-
 venire ut tale dicatur, ut imitator Chri-
 sti fiat. Ut enim Christo *Dixit Deus, &*
facta sunt; mandavit, & creata sunt; sic
 fidei cum dixit Christus, fidelis fecit;
 cum Christus mandat, ille mandatum
 implevit, nihil moræ interponens: vel
 sibi damnicus erit inobedientia, quia
 intercedat tempus inter imperium, &
 imperii expletionem. Existimare enim
 debemus tempus illud, quod interpo-
 nunt aliqui, postea mandata facientes,
 tempus esse inobedientiae præcepti.
 Hanc etiam ob causam qui iubetur à
 patre in Evangelii parabola proficisci
 in agrum, & operari, quia non confe-
 stim fecit, sed quando penitentia mo-
 tus abiit, non fecit voluntatem patris
 per id tempus, quod intercessit, ante-
 quam penitentia moveretur. Quocir-
 ca memores simus necesse est illius di-
 cti: *Ne percuncteris reverti ad Domi-*
num, neque differas de die in diem: & il-
 lius: *Ne dixeris rediens redi, & cras da-*
bo tibi, cum possis beneficium conferre.
 Itaque necessario nobis existiman-
 dum est, accusationem esse Marthæ,
 quod tardius scriptum fuerit: *Sustule-*
rent igitur lapidem: cum alioquin res
 postulat, ut cum dixisset Iesū, *Tollite*
lapidem, deinceps sequeretur, *tulerunt*
ergo lapidem. At Iesū sustulit oculos sur-
 sum, & dixit quæ scripta sunt. De ocu-
 lis Iesū, deque eorum habitu erga
 quosdam, diligens observatio inquisi-
 tioque est adhibenda. Verbi gratia in
 Evangelio Lucæ dicturus beatitudines,
 hisq; conjunctam doctrinam, elevatis
 oculis in Discipulos suos dicebat: nunc
 autem cum sustulisset oculos suos sur-
 sum, dixit: à primo namque dicto mo-
 nemur, Discipulos suos inferne non

ἰησοῦ. ὁ δὲ εἰπὼν τοῖς ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὅλην τὴν
 δόξαν τοῦ πατρὸς, ὅσην αὐτὸς ἀκούσονται. ἀγαπᾷ
 τὸν λίθον, ἥρην τὸν λίθον. φέρε γὰρ καθ' ἑαυ-
 τὴν ἐπὶ τὸν λίθον. ὁ δὲ ἰησοῦς. ἀγαπᾷ τὸν λίθον, μὴ ὁ-
 ποκελεύσῃ τὴν ἀδελφὴν τοῦ τελευτησάντος,
 μηδὲ ἐξηκέναι. ἡ δὲ ὁμοῦ, τελευτῶν γὰρ ἐστὶν
 ἡ ἐν ἡκολούθησεν αὐτὸν ἔτι γεγενῆσθαι, ἡ δὲ
 λέγει ὁ ἰησοῦς. ἀγαπᾷ τὸν λίθον. ἥρην ἐν τῷ
 λίθον; νυνὶ ὁ μετὰ αὐτὸν. ἀγαπᾷ τὸν λίθον, καὶ
 ὁ ἥρην ἐν τῷ λίθον. ὁ ἐξηκέναι αὐτὸν τὸ
 ἀδελφὴς τοῦ τελευτησάντος. ἐπεὶ οὐκ ἔστιν ἡ δὲ
 ἡρην τὸν λίθον. καὶ ὁ αὐτὸς ἐπὶ τῷ δόχμῳ,
 καὶ ἐν βροχῶν, ἡρην, ἐν μὴ ἀποκελεύσῃς ὁ ἰησοῦς
 πρὸς τὴν ἐκείνης ἀπείαν ἐξηκέναι. ὁ δὲ
 εἰπὼν τοῖς, ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὅλην τὴν δόξαν τοῦ
 πατρὸς; καλὸν ἐν τῷ μνημῆτι γράψαι μετὰ τῆς
 ἰησοῦ πρὸς ἀξίως, καὶ ὁ δὲ πρὸς τὴν πρὸς αὐτοῦ
 μνημῆτι πρὸς ὅτι ἰησοῦς ἐκείνου * ἔργον καὶ αὐτὸν
 οἰμαίτε ἀεμύσειν τὸν τοῦτο ὅτι ἐπὶ τῷ στήθετι
 τῆς γεγενῆσθαι. ὡς γὰρ τὸ ἐπὶ τῷ στήθετι
 καὶ ἐξηκέναι. ἐντεταλῶν καὶ ἐπὶ τῷ στήθετι
 τῶς τῷ πρὸς εἶπε μὴ χρεῖος, ποιοῦντες δὲ
 ὅσα καὶ ἐντεταλῶν. ὅσα τὰ δὲ, ὅσα δὲ
 τῷ ἐν τῷ πεπληρωμένῳ, μηδὲν ὑπερβέβηκεν
 μηδὲ ζημιώσας ἐαυτὸν τῷ ἀγαπᾷ. ὁ μετὰ αὐτὸν
 πρὸς ἀξίως, καὶ τὰ ἔργα χρεῖος νομίζον
 γὰρ τὰ ὑπερβέβηκεν τῷ πρὸς τῷ ἀγαπᾷ τῷ
 κοῖτης χρεῖος ἐν αὐτῷ πρὸς τῷ ἀγαπᾷ, τὸν τὸ ἀγα-
 βολῆς. διὰ τὸ ὅτι καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγαπᾷ τῷ
 ἀγαπᾷ πρὸς ἀγαπᾷ αὐτὸν τὸ πατρὸς πρὸς
 ἡρην ἐν τῷ ἀγαπᾷ, καὶ ἐξάσας, μὴ ἀγα-
 πῆμα ποιήσας, ἀλλ' ὅτι ὑπερβέβηκεν μετὰ αὐ-
 τῶν ἀπὸ τῆς, ὁ ἐπὶ τῷ ἀγαπᾷ τῷ ἀγαπᾷ τῷ
 πρὸς ἐν τῷ ἀγαπᾷ τῷ μετὰ αὐτῶν χρεῖος. δι-
 στίβη μνημονεύειν τῶν. μὴ * ἀγαπᾷ τῷ ἀγαπᾷ
 ψαλμὸς πρὸς κύριον, μηδὲν ὑπερβέβηκεν ἡμεῖς
 ὅς ἡμεῖς, καὶ τὰ. μὴ ἐπὶ τῆς ἐπὶ τῷ ἀγαπᾷ
 καὶ αὐτὸν δώσω, διωκτῆς ὅντιν' αὐτὸν ποιῶν
 καὶ τῷ κατὰ τὸν νόμον ἐν αὐτῷ τῷ ἀγα-
 πῶν ἐξάσας γεγραμμένον τῷ, ἡρην ἐν τῷ
 ἐλθόν, δέον ἐξῆς αὐτῷ ἐξηκέναι τῷ. λέγει ὁ ἰησοῦς
 ἀγαπᾷ τὸν λίθον. ὁ δὲ ἰησοῦς ἥρην τῶν ὀφθαλ-
 μῶν αὐτῶν, καὶ εἶπε τῷ γεγραμμένῳ πρὸς τῷ
 ὀφθαλμῷ ἰησοῦ, καὶ τὸ χρεῖος αὐτῷ πρὸς
 πρὸς ἀγαπᾷ τῷ ἀγαπᾷ, ὅτι ἐξάσας ὅντιν' αὐ-
 τὸν μὴ τῷ κατὰ, ὅτι ἐξάσας λέγειν τῶν μακα-
 ρισμῶν, καὶ τῷ ἐξῆς αὐτῶν διδασκαλίαν, ἐπὶ
 εἰς τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν εἰς τῶν μαθητῶν αὐτῶν
 εἰλεγε. νυνὶ ὅτι ἥρην τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν αὐ-
 τῶν. διδασκόμεθα γὰρ διὰ τὸ μὴ πρὸς πρὸς ὅτι μὴ
 κατὰ

Psal. 32. 9

Matth. 21

Eccl. 5. 8.

Prov. 3. 28

κάτω εἰσιν οἱ ὄψις μαθηταί, δύο περὶ ἐπαύρονται
οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν διδασκάλων εἰς αὐτοὺς, οἷς
αἰσίων ἡ ἐπαύρον αὐτὸν τὰς ἐαυτῶν ὀφθαλ-
μοὺς. διὰ δὲ τῆς νύκτος ὁ ἰσχυρὸς ὅτι μετέ-
σκειν ἐαυτὸν τὸ διανοητικὸν διὰ τὸ πρὸς τὰς κα-
τὰ ὁμιλίαν καὶ ἀντήγαγε, καὶ ὑψώσεως τοσο-
ῦτον αὐτὸν τῇ πρὸς τὸν ὑπεράνω πάντων πα-
τέρα διχῆ· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μνηστὴς χρεῖς ἐστὶ
παύλου, καὶ οἱ ἀπαληψίον αὐτὰ, ἀνάγκη τὸν
κατὰ ζήλον καὶ μνηστὴν τὸ χρεῖς ἐν χρεῖς ἐν-
μύρον, ἀεὶ τὰς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς
ἀνά, καὶ ἀναβιβάζοντα αὐτοὺς διὰ τῆς τῆς
πραγμάτων, καὶ μνήμης, καὶ ἐνομιῶν, ἐν-
γισμῶν ἔως ἐπὶ τῶν θεῶν τὰς λόγους τὸ διχῆς
τὰς πρὸς μεγάλων, καὶ ἐπεραινῶν, μεγάλων,
καὶ ἐπεραινῶν· εἰ δὲ πρὸς αὐτὸν ἀντιπρὸς
τὸν μηδὲ τὰς ὀφθαλμοὺς ἐπαύρον θάλησαν τα-
τελώνων, καὶ τὴν αὐτὰ ἐαυτῶν τὸ εἶδος, καὶ
ἐπὶ τῶν. ὁ θεὸς ἰδαντὶ μοι τῶν ἀμαρτωλῶν,
λατρεῖν πρὸς αὐτὸν ὅτι ὅσπερ ἐπᾶσιν, ἐδὲ αἰ-
σθησάμενοι τῶν κατὰ θεὸν λυπῶν, μετανοοῦν
εἰς σωτηρίαν * ἀμείν τὸν ἐργαστοῦν, ἀλλ'
ἡ μόνον, καὶ παντὶ τῶν αἰσίων τοιαύτης λύπης
πυθῶνται, καὶ μέγα γινώσκοντι ἐπ' αὐτοῖς.
καὶ ἀπαληψίον γε αὐτῶν * ἀμέτρη καὶ μὴ
ἀείστον, ἵνα μὴ τῇ ἀειδοτέρᾳ λύπῃ καὶ ἀπο-
θῇ ἡσυχία σατανᾶ. ἔως μνηστὴς ἐπὶ παντὶ
καθήκει μηδὲ τὰς ὀφθαλμοὺς ἐπαύρον θέλειν,
ὡς ἐδὲ ἐσάναι μακρόθεν. ἕκαστος δὲ ἐαυτὸν
πρὸς τῶν τοιούτων κενῶν, καὶ δοκιμαζέτω ἀν-
τιπρὸς ἐαυτὸν, καὶ ἔως ἐ μόνον ἐν τῷ ἄρτι
ἐσάναι, καὶ ἐν τῷ ποτήρι πινέτω, ἀλλὰ καὶ τὰς
ὀφθαλμοὺς ἐπαύρον, καὶ αἰρέτω αὐτοὺς ἀνά
τὸ διχῆς, ὑποτάσσων ἐαυτὸν θεῷ, καὶ τα-
πεινῶν ἐαυτὸν ἐνείκῃ λέγετω. εἰ νομίζωμεν τῶν
ὅσπερ πρὸς ἐν τῇ καθήκει ὁμοίως τῶν τελώνη
μηδὲ τὰς ὀφθαλμοὺς ἐπαύρον θέλειν, ὡς ἐν
ὁμοίως τῶν μὴ ἐπαύρον θέλειν τὰς ὀφθαλμοὺς, καὶ
διὰ μακρόθεν ἔστιν ἐσάναι δέειν. ἱερὸν δὲ ποιοῦν
αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ τῇ ζώντῃ θεῷ, ἡτις καὶ οὐκ
θεῷ πρὸς τῶν παύλων ὀνομαζέτω λέγοντι. ἐάν τῃ
ἐσάναι, ἡν εἰδὲ πρὸς δέειν ὅτι θεῷ ἀνασρέ-
σεως ἡτις ἐστὶν ἐκκλησία θεῷ ζώντῃ, εὐλογος, ἐν
ἐσάναι καὶ ἀληθείας ὡς περὶ ἐπὶ ἀληθείας
μὴ χρῆσθαι τῶν ἄρτι, ἐν μὴ πινέτω ἐν ποτήρι, ἐν
μὴ πόρρω εἶναι τῶν οὐκ ἐσάναι, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
ἔως οὖν παντὶ καθήκει τὸ μὴ θέλειν ἐπαύρον
τὰς ὀφθαλμοὺς, ἀμαρτανῶν ἡ εἰς καθήκοντος
αὐτῶν ἐπαύρον τὰς ὀφθαλμοὺς, μὴ ἐπαύρον ἐν

Pars II.

esse, quam ob causam eleuantur magi-
stri oculi in eos, in quos dignum erat, ut
suos ipse oculos attolleret. Hoc autem,
quod nunc tractamus, edocemur scilicet
intelligentiam humanam transulisse à
consuetudine, quam habebat cum his
qui in inferne degebant, eamque in sub-
lime eleuasse, & exaltasse; euehens
eam per precationem ad Patrem, super
omnia existentem. Quin etiam Paulus
cum sui similibus (quandoquidem imi-
tator Christi est) exemplo, & imitatio-
ne precationis Christi precaturus, ne-
cessario attollere debet oculos animæ
sursum, eosque abducere a rebus præ-
sentibus, nempe à memoria, à confide-
rationibus, atque cogitationibus, sic-
que Deo dicere precationis verba ma-
gna, eaque cœlestia, de rebus magnis,
deque supercœlestibus. Verum si quis
opposuerit Publicanum, qui ne oculos
quidem attollere voluerit, quique per-
cussit pectus suum dicens: *Deus propi-
tius esto mihi peccatori*, huic est respon-
dendum; quemadmodum neque om-
nibus, neque semper assumendus
est dolor, qui est secundum Deum,
quique operatur poenitentiam ad salu-
tem haud poenitentiam, sed ei soli, &
omni, qui dignum aliquid tali dolore
commiserit, ob eumque dolorem refi-
puerit (isque sane assumendus est cum
mensura, & non exuberans, ne exube-
rantiori dolore absorbeat à Satana)
ita fortassis non convenire, ut velint
omnes semper attollere oculos, ut
etiam non convenit semper stare pro-
cul. Caterum unusquisque seipsum
de rebus huiusmodi iudicet, probet.
que homo, & sic non solum ex illo pane
comedat, & ex calice bibat, verum
etiam oculos eleuet, superne eos attol-
lens, precemque fundat subiciens se-
ipsum Deo, humiliansque illi. Quod si
existimamus, quemodocunque viventi
licere, perinde ac Publicano, nolle ocu-
los ad cœlum levare, commodè dice-
mus volenti levare oculos suos, itidem
estandum esse procul à templo, quod
quale aliud erit, nisi Ecclesia Dei viven-
tis? quæ etiam à Paulo dicitur domus
Dei, dum dicit: *Quod si tardius ve-
nero, ut noris, quomodo oporteat te in do-
mo Dei versari, quæ est Ecclesia Dei vi-
ventis, columna, & basis veritatis*. Ut
igitur non decet omnem uti illo pane,
& bibere ex illo calice, & esse procul
à domo Dei, & ab Ecclesia, sic non
debet omnem nolle elevare oculos.
Peccat autem aliquis, si, cum debeat
eum levare oculos, non levat eos. Rur-
sumque; itidem peccat, si cum eum dede-

2. Cor. 2.
11.1. Cor. 11.
22.

1. Tim. 3. 15

X x

ccat

